

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškiams 8 rub-
liai Atskait. numeriai 30 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Mickevičiaus g. - vė Nr. 18.)

Nr. 7

Kaunas, liepos mėnesio 3 diena

1919 m.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Birželio 24 d. — liepos 1 d. 1919 m.)

Patikrintomis žiniomis, nūdien veikiančioji raudonoji armija pergyvena baisiausią maisto krizį. Ypač duonos trūkumas vis ryškiau ir griežčiau pareiškia raudonosioms dalims kritingą padėtį ir trukšmingai verčia komisarų rimčiau pagalvoti apie savo gausingos kariuomenės išlaikymo priemonių suradimą.

Tuo labiau šis opus klausimas tampa pirmos svarbos, kad badaujantis užpakalis neįsigali nė nieko pateikti.

Lig šio laiko pastoviausiu bei tikriausiu išlaikymo šaltiniu buvo užgrobtosios Lietuvos žemės, kurios visą pusmetį buvo užjungtos nežmoniškų rekvizicijų prievolių bei sunkenybių našta nešti.

Pastaruoju laiku raudonųjų rankos vos bepasiliko menkutis žemės sklypelis ir tikrasis jų išsilaikymo šaltinis savaime išseko. Tad raudonarmiečiai pasijuto bado sukury beėsa.

Taip dalykams stovint rusai griebiasi pačių žiauriausių priemonių, kurios fronto srityse apsireiškia nuolatinių rekvizicijų pavydale, apie ką patikrina mūsų žvalgų komisaro sugavimas, o kaip laiduoja perėjusieji fronta, tai kasdien 50% raudonarmiečių dalių daro apylinkėje rekvizicijas.

Šis reiškinys turi didelės reikšmės sprendžiant raudonarmiečių žygių bei plėnų pobūdį.

Visiems aišku, kad rusams vien bepasilieka dvi išieigini padėti: pasitraukti užpakalin ir ten tvarkyti surisų transportą arba žygiuoti pirmyn į tas sritis, kur dar galima tikėtis rasiant geresnes išsilaikymo sąlygas.

Berods rusai buvo nusistatę laikytis pirmo išieiginio punkto, bet ilgainiui, sulaukus žymaus paspirties dalių skaičiaus su artilerija, griebtasi antrosios išėjimo taisyklės.

Kaip tenka patirti, nūdien raudonųjų omenėj giliai įsivyravęs obalsis: «Pirmyn! — Ukmergėj mūsų duona». Šiuo skambiu obalsiu vadovaudamies, jei pavyktų pralaužti mūsų kariuomenės liniją, raudonarmiečiai pasiryžę bent trumpam laikui žygiuoti Ukmergės sritin pasipalėšimo tikslu.

Kaip jie sugeba įgyvendinti savo gražius sumanymus aiškiai matyti iš jų šiaurės srities operacijų, kurios veikia sugniužo ir labai brangiai jiems apsejo.

Iškalno galima pasakyti, koks likimas laukia raudonųjų Zarasų krypti ruošiamosios demonstracijos.

Pirmi jų žygio bandymai jau padaryti ir tuč tuojan tapo likviduoti mūsų rinktinių priešpuoliais, kurie

pateikė rusams tokį netikėtą smūgį, kad apmaudos apimti be mažiausios tvarkos išsisklaidė

Jau seniau pastebėta, kad Zarasų srities frontuos priešininko ūpas visai nupuolęs ir begalo nervingas. Mūsų žvalgų nuolat užpuolamos pryšakinės rusų dalys tuoj pradeda bėgti. Ypač raudonarmiečiai nepakenčia nakties užpuolimų. Taip birželio 25 d. naktį Palakių kaimo srity mūsų žvalgų būrelis sumušė rusus ir paėmė 12 belaisvių. Sekančią dieną mūsų žvalgai sugavo 11 belaisvių. Pastarieji patikrino pirmiau gautas žinias, kad rusams paspirtin atvyko iš Ukrainos 43 ukrainiečių komunistų pulkas ir greitai laiku atvykstančiomis dalimis bus pakeistos lig šiol veikiančios dalys.

Birželio 26 — 28 d. nenuilstamai darbavosi žvalgai. Dešiniajame šio fronto sparne mūsų žvalgai daug kartų turėjo smarkių kovų. Visą laiką nedideliais pertrūkiomis rusai šaudė iš kulkosvaidžių ir kanuolių.

Joniškio ir Užoniškio kaimų srityse įvyko smarkių pryšakinių dalių susirėmimų. Rusai priversti buvo pasitraukti iš Joniškio, Užoniškio, Puslių ir Norviškių kaimų punktų. Mūsų pusėj nuostoliai nežymūs. Kaip teko patirti žvalgams, priešininkas sustiprintas keletos pėstininkų pulkų su raiteliais ir artilerija, ruošėsi eiti antpuolin.

Birželio 30 d. prasidėjo smarkios artilerijos grumtinės. Paskui priešininkas žymiomis pajėgomis plačiu frontu keletą kartų bandė veržtis priekin, bet visuomet kulkosvaidžių ir artilerijos ugnies dėka buvo atmuštas.

Netrukus dešinės mūsų kariuomenės sparno rinktinės perėjo priešpuolimą ir bežiūrint išsklaidė rusų jėgas, kurios užėmė liniją: Skiemonys — Šepeliškiai — Folvarkas — Klemeniškiai. Tose kovose paimta 8 belaisviai ir ginklų.

Šiaurės krypties frontuos ypatingų atmainų neįvyko. Visą laiką daroma budri žvalgyba.

Birželio 28 — 30 d. iš abiejų pusių darėsi sustiprinta žvalgyba. Įvyko žymių žvalgų susirėmimų. Tuo laiku išviso paimta 23 belaisviai, jų skaičiuje 1 kariuomenės ir 1 komisaras, kuris fronto srityse darė rekvizicijas.

Įdėmėtas priešininko stiprinimasis Jalovkos srity, kur atvyko paspirtin 12-as rusų pulkas, 1 batarėja ir 300 kiniečių.

Mūsų demonstracijose, darytose birželio 20—23 d. mes paėmėme 50 belaisvių, du kulkosvaidžius, 20 arklių, daug telefono ir telegrafo aparatų, ginklų, kabelio ir įvairios rūšies amunicijos.

Priešininkas neteko 40 nukautų ir apie 100 sužeistų.

Kariai, S-las.

Del įstatymo kariškiams žeme aprūpinti.

Šių metų birželio 20 d. mūsų valdžia išleido įstatymą kariškiams žeme aprūpinti. Tuo įstatymu, visi

„kariškiai, Lietuvos piliečiai, bežemiai ir mažžemiai, kurie savo noru arba Lietuvos vyriausybės šaukiami stoja Lietuvos kariuomenės gintų Lietuvos nepriklausomybės ir, gindami ją nuo priešininkų, nebuvo teismo baudžiami ir ištikimai išstarnavo kariuomenėje ligi karo pabaigos ir demobilizacijos turi pirmenybės prieš visus kitus gauti žemės iš valstybės“.

„Tie kariškiai, kurie ištikimai kariuomenėje yra tarnavę ir dėl sužeidimo arba nustojimo sveikatos yra iš josios visai paleisti, gali žemės gauti ir šiais metais“.

Šiaip skamba pirmasis kariškiams žeme aprūpinti įstatymo straipsnis. Sekamais straipsniais nurodoma, kas kariškių skaitoma mažžemis (turį ligi 6—10 deš., § 3), po kiek gali vienas kariškis žemės nuosavybėn gauti (nuo 8 ligi 20 deš. — žiūrint žemės derlingumo ir kt.), kokiomis sąlygomis žemė bus duodama, iš kur žemės paimti ir tt.

Kariškių ir jų šeimynų atžvilgiu yra labai svarbus įstatymo antrasis straipsnis, kuriuo nusakoma, kad

„... nurodytoji pirmajame šio įstatymo straipsnyje kariškių teisė, mirus jiems karo lauke arba kitur einant savo pareigas, pereina vaikams, o jų nėsant — tėvams“.

Tai reiškia, kad mūsų valdžia, žadėdama kariškiams žemės, nedaro to tam, kad žmonės tik kariuomenės privilegijai, nes kariškiui skirtoji žemė vistiek atiduodama pačiam kariškiui žuvus arba mirus ir atiduodama kaip tik tiems, kurie ištikimų to užsitarnavo ir yra jos reikalingi (tėvams arba vaikams), kad išsimaitinti. Šitaip darydama, taip pat kariškiams žemės skirdama nuo 8 ligi 20 deš., mūsų valdžia aiškiai parodo, kad ji taip daro ne tam, kad tik šiaip taip kariškius savo pusėn patraukus, bet tam, kad gavusieji žemės kariškiai ir jų šeimynos galėtų įsikurti tikrai žmoniškai savo ūkyje gyventi ir nepriklausytų nuo svetimų žmonių malonės ir nemalonės*).

Antra nemažiau svarbi šio įstatymo ypatybė tai ta, kad kariškių žeme aprūpinimo darbas neatidedama ligi karo pabaigos, bet pradėdama tuojau ir tam reikalui nepasikakinama vien valdžios dvarais, bet ir

„priverčiamai imama žemių privatiųjų savininkų, turinčių nuo 500 deš. ligi 800 deš. iki 15%, iš turinčių daugiau kaip 800 deš. iki 30%“

visos jų valdomos žemės. Tai reiškia pirmiausia tai, kad iš kariuomenės dėl sužeidimo ar nustojimo sveikatos paleistieji kariškiai gali žemės gauti tuojau, lygiai kaip tuojau gali žemės gauti tėvai arba vaikai tų kariškių, kurie kovos lauke arba tarnybos metu yra žuvę ar mirę. O žemės tam reikalui bus imama iš privatiųjų stambiųjų savininkų (dvarininkų) ligi 15—30% visos jų žemės. Be to, kiekvienam tokiam žemės gavusiam kariškiui (arba jo šeimynai) įsikurti iš valdžios bus duodama vieno karto pašalpa miško medžiais ir javais.

Toki pamatiniai dėsnių įstatymo kariškiams žeme aprūpinti. Jį įgyvendinti pavesta Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijai. Bet reikia manyti, kad neatsilikis ir visuomenė, kuri per savo viešąsias ir ypač savivaldybės įstaigas ateis valdžiai pagalbon, padėdama

surasti tinkamiausių kariškiams įkurdinti žemių ir jiems iš savo pusės teikdama įvairių palengvinimų bei dorinės užuojautos, be kurios kariškiams ir žemės gavus gyvenimas saldus dar nebūtų. Plačiosios visuomenės parama šiam reikalui tuo labiau reikalinga, kad šis įstatymas kariškiams žeme aprūpinti yra kaip tik pradžia pačios visų bežemių ir mažžemių taip laukiamos žemės reformos, kurios pamatus ir tvarką galės galutinai pastatyti tik Steigiamasis Seimas Vilniuje. Dėlto, baigiant šį trumpą kariškiams žeme aprūpinti įstatymo paaikškinimą, negalima nekreipti kaip visuomenės taip ir pačių kariškių dėmesį į tą vietą, kurios nepasiekus nebus galima skaitytis nei jaustis savo žemės pilnais šeimyninkais. Ta vieta — tai mūsų sostinė Vilnius, kur mes turime susirinkti į savo Steigiamąjį Seimą, užsitvirtinti sau savo ir mūsų tėvų kraują aplaistytą žemę ir visam pasauliui atvirai ir griežtai pasakyti: Mūsų tai yra žemė, mes esame čia šeimyninkai ir niekam mes savo žemės neatiduosime ir savo teisių niekam mindžioti neleisime.

A. Rimka.

Kariškiai ir Steigiamasis Seimas.

Jau seniai daugelis laukia, kuomet politinio gyvenimo sąlygos leis sušaukti Lietuvos steigiamąjį seimą, kuris turės padėti tvirtus pagrindus tolymesniam mūsų valstybės gyvenimui. Pagalios išgirdome, kad esanti valdžios sudaryta komisija rinkimams į steigiamąjį seimą prirengti. Jeigu sąlygos bus patogios, tai už kokių dviejų mėnesių galima tikėtis jau paties seimo. Seimas turės paliesti visus Lietuvos piliečius, neiškiriančiant ir kariškių.

Nors steigiamojo seimo rinkimų ir jo sušaukimo svarstymas yra politikos dalykas, kuris kariškiams svarstyti laikinosios valdžios įstatymu yra draudžiama, — vienok, neliečiant siaurų partijinių politikos dėsnių, galima ir neišvengiama bendrais ruožais aptarti, mūsų, kariškių, padėtį šaukiant steigiamąjį seimą. Dabar kaip tik pats laikas, kol seimo šaukimo komisija dar neišdirbo galutinio įstatymo projekto, kuris greičiausia ir bus laikinosios valdžios patvirtintas. Kariškiai, kaip drausmės žmonės, turi savo laiku išreikšti savo nuomonę ir pageidavimus, kad po laikui dėlai apsilaidimo nereikėtų gailėtis. Mes juk esame tikri, kad mūsų norai bus paboti ir motyvai priimti dėmen. Palikti gi šio dalyko nesvarsčius, kaip opus jis neišrodytų, jokių būdu negalima, nes netolimos ateities gyvenimo tikrėnybė jį vistiek išriš.

Kalbant apie steigiamąjį seimą, kariškiams svarbu, kokios bus jų teisės seimo rinkimų metu: ar turės jie su visais piliečiais-nekariškiais lygių teisių, ar kame nors, kaip iki šiol kaikiuriose valstybėse buvo daroma, bus jų teisės apribotos. Aiškiau klausimą statant, — ar kariškiai galės lygiai su nekariškiais rinkti ir būti renkami? Svarbu tai iš kalno žinoti, kad išvengus galimų nesusipratimų.

Kaipo kariškis, nedalyvaujantis politiniuose ginčiuose nei su draugais-kariškiais, nei su nekariškiais, aš šiuo klausimu išreikšiu vien savo nuomonę. Tikiuosi, kad draugai kariškiai savo pastabomis atsiliieps prieš, ar už ir tuo būdu visuomenė pamatys mūsų pageidavimus be nusistatymą.

Kiek tai leis karinė Lietuvos padėtis, kariškiai turi dalyvauti į steigiamąjį seimą rinkimuose. Jie turi turėti kaip aktyvę taip ir pasyvę rinkimo teisę (rinkti ir renkama būti). Didį daugumą mūsų kariškių lieka kariškiais tik laikinai, kol to reikalauja krašto gyvenimas. Proporcijos žiūrint kariškiai, kaip tokie, gaus

*) Pavyzdžiui, vokiečių valdžia savo kariškiams taip pat žadėjo žemės, bet paprastai tik nuo pusės ligi 1½ — 1/3 deš.; o jau daugiausia ligi 5 — 6 deš.

dik vieną, du mandatų, kas seime teturės maža reikšmės.

Šiaip jau kariškių tarpe yra daug žmonių, kurie turi daug pasitikėjimo gyventojų tarpe, kurie darbavosi prieš įstosiant į kariuomenę. Jie yra pirmutiniai kandidatai į steigiamąjį seimą. Tas ir aišku, jei atsižiūrėti į tai, kad inteligentinės šalies pajėgos ar tai savu noru, ar mobilizacijos keliu yra sutrauktos kariuomenėn. Kariuomenėje yra ir tokių savanorių, kurie ir šią dieną ir ateityje nebūtų buvę mobilizuoti. Būdami namie jie būtų pirmutiniai kandidatai į steigiamąjį seimą. Tokiems atimti galimybę būti išrinktais į seimą, būtų ne tik jų pačių skaudus įžeidimas, bet drauge ir nuostolis visuomenei.

Jeigu kariuomenės organizavimosi pradžioje mūsų visuomenė taip džiaugsmingai atsiliepė apie Tėvynės gynėjus ir valstybės konferencijoje savo išrinktų atstovų žodžiais žadėjo neužmiršti jų reikalų, tai toji visuomenė negali ir dabar užmiršti. Reikia tik patiems kariškiams savo reikalus tinkamai išaiškinti. O tai padarys patys kariškiai Lietuvos steigiamame seime.

Cia reikia pažymėti, kad mūsų kariuomenės branduolys ir josios dauguma yra tolymi kokių nors militarizmo idealų kaip Lietuvos naminėje politikoje, taip ir užsienių. Visas kariuomenės troškimas — tai apginti savo šalį kaip nuo laukutinių, taip ir nuo vidaus jos laisvės priešininkų. Kuomet ateis ta laukiama valanda, kada laisva ir apginta Lietuva galės ramiai atsidusti, — tuomet daugybė mūsų kariškių grįž prie produktyvaus savo ir savo krašto labui darbo.

Dėliai kariškių dalyvavimo seime kyla viena abejonė, — ar tai nepakenktų kariuomenei kaip tokią.

Visupirma mes esame giliai įsitikinę, kad mūsų kruvina kova karo laukuose dėl Lietuvos nepriklausomybės laimingai pasibaigs. Tada reikėtų tik tam tikrų technikos nurodymų iš valdžios pusės ir kariškių dalyvavimas rinkimuose galėtų praeiti visai normaliai.

Bet jeigu Lietuvos priešininkai dar nepaliautų veržtis į mūsų Tėvynę, tada ir kariškių dalyvavimas seime būtų ytin opus dalykas. Rinkimas opus tuomi,

kad karui tęsiantis jų beveik negalima įvykdyti grynai technikos atžvilgiu. Bet kariuomenei galėtų pakenkti visokiomis agitacijomis. Sunku įsivaizdinti, kad karu ugnies sukuryje galėtų įvykti kokie bent tikslingi rinkimai.

Nors privalome skaitytis ir su ką-tik nurodyta galimybe, turime rengtis rinkti į Seimą. Bet tas reiškia ne kokią partijinę agitaciją tarp draugų varinėti, tik žinoti, kad kariškiai, kaip lygiateisiai piliečiai, bus prileisti, padedant valstybės gyvenimo pamatus. V.G.

KARIŠKIS.

Kariškis privalo būti su savo vyresnybe atviras, su savo draugais pilnas gyvumo, šiaip gi visumet drašus, narsus, pasirengęs paaukoti save, turėti pilietinės drašos žiūrėti į akis teisybei ir neteisybei.

Kariškių rūbai yra nepaprasti. Tie rūbai yra ženklai, kad kariškis visuomet pasirengęs atiduoti gyvybę, jei to reikalaus Tėvynė bei mūsų Nepriklausomybė. Pertat nepaprasti yra jo gyvenimas ir aplinkybės.

Įsiziūrėkime arčiau į mūsų kariuomenę. Atgimstančioj, jaunoj mūsų kariuomenėj labai maža tikrų (tarnavusių) kareivių. Dauguma jų, gali sakyti, jauni berniukai. Jie atėjo ginti šalį nuo plėšrių svetimų rankų, nuo tironų, kurie stengiasi vėl uždėti mums jungą. Jie lygūs tiems kovotojams dėl mūsų laisvės ir šiaip teisių, kurie savo krauju apšlakstė kalėjimus ir Sibiro tyrus.

Mūsų kariuomenės sąstata labai įvairi. Yra kareivių tarnavusių rusų armijoje, yra ir tokių, kurie tarnavo vokiečių armijoje. Dauguma jau svetur tarnavusių kareivių, pasakysiu, nėra atatinkamais kareiviais, nes trūksta jiems jų gerų malonių ypatybių, kurios dedamos kiekvieno žmogaus būdo pamatan. Senieji kareiviai (taip vadinu kareivius, tarnavusius rusų ir vokiečių armijose) nebeteko tų ir kariškiui prigulinių ypatybių

Neregis.

Karo daina.

Drumsčia, siaučia mišrūs vėjai Lietuvos padangėj,
Ardo šalį, plėšia rūbą, gyvybę nuengia.

Kyla bangos, griauja sienas, kelia miego sūnus,
Kapai bočių prakalbėjo, ragina galiūnus.

Kelkit vaikai, veik į kovą už gimtą žemelę,
Už Lietuvos bočių kaulus, už garbę ir galią.

Veržias rusai, lenda lenkai — sostinei pavojus:
Mirti varo, vergais daro Lietuvos artojus.

Kovos balsas kad užgavo jaunąją krūtine,
Jaunims šoko nešt gyvybę už mielą Tėvynę.

Sudiev tėvui, motinėlei, sudiev broliui, sesei,
Sudiev kraštui, bažnytėlei, sudiev geltonkasei.

Trauksim, broliai, į karužę už tėvų šalelę,
Nešim kaulus, liesim kraują, guldysim galvelę.

Oimsim žemę nuo nedorų, atlaikysim sieną,
Išnyks spalvos raudonųjų į galastą plieną.

Žengsim drąsiai, kirsim stačiai, kausime lakūnus,
Vysim priešą, žiebsim šviesą, paleisim perkūnus.

Nesulauksit rusai, lenkai Lietuvos laimėti,
Nuo mūs kardo įmosuoto lemta jums trupėti.

Jei likims nulems pražūti kovoje nelygioje,
Tad praneš saviems gegelė, kur sode kukuoja.

Kas gyvybę tautos labai aukon atnašauja,
Tam Tėvynė laurus pina, grbtį nepaliauja.

Limpamųjų ligų priežastys.

Visos užkrečiamos ligos turi tam tikras sėklas. Ir žmogus suserگا tą ar kita liga tik tuomet, kuomet tos ligos sėklos gauna kokių nors būdu įsiskverbti į jo kūną. Moksliskai ligų sėklos vadinasi bakterijomis. Tik vienu ligų sėklos jau tikrai surastos ir žinoma jų išvaizda bei ypatybės. O kitų ligų sėklos dar pakol nebesurastos, tik aiškiai numatoma, kad kiekviena limpanti liga tur savas sėklas.

Ligų sėklos — bakterijos yra labai smulkūs gyvūneliai. Jos tokios mažutytės, kad jas galima pamatyti tik per žiūronus ir tai padidinus kelis šimtus ar tūkstantį kartų.

Kiekvienos ligos sėklos turi savą išvaizdą ir savas ypatybes. O pagal formą visos bakterijos dalinama į 3 rūšis: —

- 1). Prie pirmos rūšies priguli bakterijos, turinčios apvalą išvaizdą ir moksliskai vadinamos kokais.
- 2). Prie antrosios rūšies priskiriama bakterijos, turinčios pailgą išvaizdą. Jos panašios į mažutytės trumpas lazdeles ir vadinasi bacilomis.
- 3). Prie trečiosios gi rūšies prijungiama tokios bakterijos, kurios turi vingelių ar kripučių išvaizdą ir vadinasi spirilais.

Ligos sėklos, kaip ir kiekvienas prigimties gyvas kūnelis, dauginasi ir veisiasi. Jų dauginimasis eina dvejopu būdu ir štai kokiais. Kiekviena bakterija dalinasi į dvi dali ir iš jos greit pasidaro dvi naujos

per visokias revoliucijas ir dažnai neatatinkamus draugavimus.

Senieji kariškiai prityrimu ir išvaizda labai skiriasi nuo mūsų jaunųjų. Jaunųjų kariškių kariška išvaizda menka, jie nemiklūs, nerangūs. Storžieviškumas lydi kiekvieną jų žinksni.

Senieji žinojo seniau gerai karišką dalyką, jų išvaizda kariška, lanksti, bet nevien išvaizda žmogų dabina... Bet gyvenimas yra geriausias tikusių ir netikusių darbų veidrodžiu. Senieji kariškiai būtų labai naudingi, daug patarnautų Tėvynės atstatyme, jeigu ne jų nerangumas, ne jų iš aukšto žiūrėjimas į mūsų jauną, neprityrusią kariuomenę, ne jų apsileidimas, dažnai dargi net ištvirkimas per visokias Rusijos iškraipytas „laisves“.

Jau nepertoliausiai laikas, kada jaunučiai, neprityrę kareiviukai pavys senuosius ir aplenks juos kai kuriuo atžvilgiu.

Tarp senųjų kariškių dažnai atsiranda nepasitenkinančių žemomis vietomis. Mat, paprasta užimti mūsų neprityrusioje armijoje tas vietas, kurias jie buvo užėmę rusų armijoje. Norėtūsi anksčiau tapti karininku, o čia net viršylos vietos retai kuris pasiekė. Tokios didybės pagauti išvaizdina save galiūnais, viso ko žinovais ir aimanuoja, kad juos pamiršta, jų gabumų nepastebi. Tai ne sveiko proto manymas! Jeigu norima iškilti į viršų, tai galima tas atlikti tik nenuilstančiai besidarbuojant. Darbininką kiekvienas vėliau ar anksčiau pastebės ir atatinkamai įvertins jo darbą.

Kad senųjų kareivių tokių yra, tai dar nėra ko stebėtis, bet kad manes kas paklaustų: o karininkų panašių ar nėra? — Sunku būtų atsakyti.

Senieji kareiviai mažai dirba dėliai pamiršimo, apsileidimo, o karininkai — iš papročio. Rusų armijoje, ypatingai vėlesniaisiais laikais, paprato karininkai nieko neveikti, vakarais palošti, kitą kartą stikliuką išgerti — šit ir užsiėmimas! Mat paprato! Dažnai paprotys virsta prigimimu, tai taip ir tęsiama toliau Tėvynės, atstatyti sugriauto Lietuvos kampelio, labui.

Mes, kariškiai, privalome įsigilinti į savo nepaprastą gyvenimą, visus trūkumus jame pašalinti, kol mūsų kariuomenė dar jauna. Paskui tos paklaidos bus sunkiau taisyti.

Man regis, kad kaikurie karininkai visumoje, užsikrėtę Rusijos raugu, pardūmė ginti Tėvynės, savo gimtojo kraštelio... Tokių gynėjų yra apščiai. Vieni, sąžiningesni, mato savo darbe nepaprastus talentus ir reikalauja aukštų vietų, arba taip sau — by tik gerai būtų apmokama. Kiti iš apmaudos pavirto į Molio Motiejus ir supasi neapribotų darbų lopšelyj ir naudoja „numylėtą tėvynę“ asmeniškiesiems pobūdžiams.

Vieni, apie 10 valandą ryto, pratyne akis, nueina į savo kuopas pasivaikšioti, kiti gi ištisais mėnesiais nesirodo savo batalionuose, jų nepažįsta.

Jeigu jau mes ištikrųjų norime patarnauti Tėvynės labui ir neišnaudoti jos, tai pasijudinkime, dažniau pasirodinkime kuopose, pakalbėkime su mūsų jaunu kareiviu, su tuo geraširdžiu kaimo berneliu; daug jame atrasime gero noro, geros valios, siekimų, pasišventimo viską atlikti sąžiningai, tiktai priekime prie jo arčiau, dažniau su juo pakalbėkime; nebūkime vien algos ėmikais, bet būkime darbo žmonėmis, kuriais apgyvendinta visa Lietuva.

Kariškiai, pažiūrėkime kiekvienas į savo darbą, ar daug savo triūsų prisidėjome prie bendro Tėvynės labo. Griežtai pasmerkime nieko neveikimą, pažabokime tą netikusi paprotį ir pašalinkime jį iš savo tarpo. Atsiminkime, kad savo pareigų gerai neidami mes būsim kalti, jei plėšriosios rankos ant mūsų jungą uždės. Mus apkaltys naujoji karta, kuri atatinkamai įvertins mūsų niekoneveikimą.

Kariškis turi būti sąžiningas, drąsus, narsus, turėti pilietiškos drąsos žiūrėti teisybei ir neteisybei į akis.

P. K.

Redakcijos pastaba. Redakcija spausdina šį straipsnelį, nors su kaikuriomis mintimis nesutinka.

bakterijos. Jaunosios bakterijos greit subręsta ir vėla dalinas į naujas bakterijas. Pastarosios vėla dvigubinasi ir tokiu būdu veisimas eina labai sparčiai. Arba, vieton dalytis pusiau, bakterijos deda mažutyčius kiaušinukus, vadinamus sporais.

Šie sporai-kiaušinukai yra labai išnašūs. Jie daug daugiau pakencia karščio, šalčio, negu jų motinos — bakterijos. Sporus sunkiau yra užmušti vaistais. O išdžiūvę jie gali ilgą laiką išbūti gyvais ir patekę į geras sąlygas, vėla išduoda tikrąs bakterijas.

Patėmyta, kad žmogaus kūne ir šiaip geroje sąlygoje, bakterijos dauginasi tik dvigubindamos, sporų gi neišleidžia. Sporus išduoda tik tada, kada jų gyvybei esti pavojus, kuomet bakterijos ima nykti.

Bakterijos netur nė kojų, nė sparnų, su kuriais galėtų perlėkt, ar perrėpliot. Į mus jos ineina drauge su oro dulkėmis, su maistu ar šiaip per daiktus.

Bakterijos mėgsta šilumą, drėgnumą ir tamsias vietas. Karštis, didelis šaltis ir saulės spinduliai ilgesniu laiku gali užmušti ne tik pačias bakterijas, bet ir jų kiaušinukus—sporus.

Savo verte ar kenksmingumu visas bakterijas ir gi galima padalinti į tris rūšis

- 1). Vienos bakterijos yra labai kenksmingos ir jos sukelia sunkias užkrečiamas ligas.
- 2). Kitos bakterijos mažiau kenksmingos. Jos ir gi sukelia ligas, bet ne taip pavojingas. Pavyzdžiui kiaušiuke, šunvotes. Šunvotes sukelia ir gi nekuri bakterijų rūšis, kuomet jos patenka po skūra.

- 3). Trečias bakterijų skyrius bus dargi naudingas. Prie tokių galima priskirti žmogaus žarnose gyvenančias bakterijas.

Kiekvieno žmogaus žarnose yra daugybė bakterijų. Jos žmogui ne tik ką nekenkia, bet esti naudingos. Jos savo buvimu padeda žmogaus žarnoms virškinti maistą. Ir jeigu tų bakterijų nebūt mūsų žarnose, tai mes negalėtume taip gerai suvirškinti ir išnaudoti maisto, kaip kad dabar.

Antru pavyzdžiu gali būti pieno rūgimas. Pieną suraugina-sutraukia ir gi tam tikros bakterijos. Tas bakterijas mes užmušame virinimu. Ir todėl virintas pienas negreit surūgsta. Jeigu virintas pienas ilgiau pastovi, tai į jį taip pat patenka pieno rūgimo bakterijų, ir praėjus kuriam laikui, pienas vėla gali surūgti.

Čia priminsiu dar tą, kad ligas sukelia ne vien bakterijos, bet ir kaikurios rūšys mažutyčių, veik ore nematomų grybelių-pelėsių. Kad supratus, kas tai yra ligų grybeliai, juos galima sulyginti su paprastais pelėsiomis ar mūsais, kuriuos matome ant duonos, gėros ir kitų valgių. Tie grybeliai dažniausia iššaukia odos ligas.

Grybelių tarpe taip pat yra naudingų rūšių. Prie tokių galima priskirti mielių grybelius. Mielės yra tam tikrų grybelių lizdai. Tie grybeliai patekę į tešlą, savo gyvavimu, išpureną pastarąją.

Užkrečiamų ligų šaltiniai yra gana įvairūs. Bet didžiausias ligos lizdas yra patsai ligonis: jojo išmatos ir atmatos, užterštas oras, užkrėsti rūbai, baldai, indai, užkrėstas vanduo ir žemės.

Negalima panašiai tarti apie visus rusų ar vokiečių kariuomenėse tarnavusių kariškius. Kad tokių yra, neabejotina. Gal straipsnelyje išreikštos mintys privers jus pagalvoti ir sąžiningiau eiti savo tiesioginį pareigą.

Lietuviai kariškiai Amerikoje.

(Iš pasikalbėjimų su R. Karuža ir P. Karosu).

I buvusį pasaulio karą Jungtinės Amerikos valstybės įsikišo pirmoje pusėje 1917 metų. Pat pradžioje manyta, kad užteks savanorių ir neprisieis daryti mobilizacijos. Bet, anot tos pasakos, gerais norais pekla klotą. Mėnesiui praėjus jau pradėta ruošti mobilizuoti vyriškius nuo 21 iki 31 metų. Sudaryta sąrašas. Išleistu įsakymu buvo mobilizuojami tik Jungtinių valstybių piliečiai. Tasai pirmas sąrašas kaip tik palietė didį lietuvių skaičių.

Atsižūrėjus į mūsų išeivių Amerikoje sudėtį, mes matysime, kad vyriškiai dažniausiai vidutinio amžiaus. Iš Lietuvos kas metai išeidavo nemaža jaunų vyrų, kuriems reikėdavo stoti į kareiviją. Taigi juos kaip ir palietė paskelbtoji mobilizacija. Kaip ten atsitiko — nepasakysiu, bet mobilizuojamųjų lietuvių skaičiuje buvo nevien tik J. v. piliečiai, bet ir pilietinių popierių neturintieji.

Kuriam laikui praėjus buvo ruošiamas antras sąrašas, į kurį peteko vyriškiai nuo 31 metų iki 45.

Kaip sako patys Amerikos lietuviai, tai mobilizuotų lietuvių buvo apie 30.000 žmonių. P. Karosas tvirtina, kad mobilizuotų skaičius siekė net 60.000. Iš jų į Prancūzijos frontą galėjo būti išvežta 2/3.

Dar Amerikoje būdami lietuviai kariškiai negalėjo organizuotis skyriumi, nes valdžia buvo priešinga tautinių dalių organizavimosi. Išimtis buvo tik lenkams, kurie pradėjo steigti savo kariuomenę, bet ir tai ne Jungtinių valstybių ribose, o Kanadoje. Reikalingus

tam pinigus davė Prancūzija. Į lenkų kariuomenę galėjo stoti tik savanoriai, bet ne mobilizuojami. Įvairiais būdais, kartais netgi apgavimais, lenkai prisiviliojo į savo kariuomenę nemažą ir lietuvių, kurie dabar yra atvežti į Lenkiją ir kovoja Halerio armijoje.

Nors lietuviai ir negavo teisės steigti savo dalių, bet vienas panašus atsitikimas įvyko Camp Devens, Mass. stovykloje. Toje stovykloje sudarė lietuvių skyrių, kuriame buvo 700 lietuvių kareivių ne piliečių ir dėl tosios priežasties nesiunčiamų į frontą. Lietuvių skyriaus sudarymas atsitiko tokiuo būdu: Pirmoje kuopoje atsirado daug lietuvių, kurie atsiskė pasirašyti po raštu, reiškiančiu ištikimybę Amerikos valdžiai. Pastaroji sugalvojo padaryti mažutį bandymą: suspiesti tautines dalis, pasiūsti į jas agitatorių ir įkvėpti žmonėms ištikimybės dvasios, pakelti ūpą.

Lietuviai ir lenkai gyveno vienoje kareivinėje. Bet neilgai jie galėjo drauge sugyventi. Kilo antogonizmas ir išėjo nesusipratimų. Dalykui ištirti buvo atvykusi komisija iš Vašingtono. Ji paklausė lietuvių ar nenori būti drauge su lenkais. Atsakė — nenorim. Nesusipratimams pabaigti dalis jų išsiūsta į darbus, kita turėjo išeiti į frontą. Bet karas baigėsi ir kareivius pradėjo liuosuoti.

Lietuvių kariuomenės organizavimo klausimas iškilo mobilizacijos pradžioje, bet jaunimas tam nesuvisu pritarė. Vėliau „Vyčių“ draugija siuntė prezidentui Vilsonui telegramą, kad jie sutinka kovoti už Ameriką savo dalimis, bet irgi nieko neišėjo.

Lietuviai kariškiai Prancūzijos karo laukuose susėję tuoju sudarydavo literatūros, draugiško susinešimo kuopas. Grįžus į Ameriką, dalyvavusieji kare manė sudaryti amerikiečių lietuvių kariškių veteranų organizaciją, kuri kas met turėtų savo seimus.

Kiek tikresnis veikimas prasidėjo šių metų pradžioje, įsteigus Chicagoje „Lietuvos liuosybės sargų“ draugiją. Ji turi tikslu steigti buvusių kariškių ratelius, rinkti juos, mankštyti ir sąlygoms pagerėjus duoti mums pagalbos, perkėlus į Lietuvą lietuvių kariškių pulkus. Šiuo laiku skaitlingiausia „Lietuvos liuosy-

Užsikrėtimo būdai irgi nevienodi. Pirmiausiai galima užsikrėsti dasilytint ligonio kūno. Paskui per daiktus ir baltinius, kurie buvo arti ligonio. Užkrėstas vanduo ir valgomieji daiktai tankiai esti ligų sužadintojai. Galima užsikrėsti ir stačiai per orą, jeigu pabūti arti ligonio ir pakvėpuoti tuo oru, kuriuo kvėpavo ligonis.

Į žmogaus kūną ligų sėklos patenka trejopais keliais:

- 1). Per burną. Valgant ar geriant ligų sėklos įeina į vidurius ir susirgdina skilvį ir žarnas. Tokiu būdu užsikrėčiama peklos raupais (skilvio), vidurių šiltine, kruvinąja ir cholera.
- 2). Kvėpavimo organais. Kvėpuojant drauge su oru galima įtraukti šių ligų sėklas: karus, tymus, raupus, gal būt dėmėtos šiltinės, džiovos ir kitų.
- 3). Per kūno odą. Sveika oda neperleidžia į kūną ligos sėklų. Bet užtenka net mažiausios žaizdelės, suvis nepatėminamo įsidrėskimo ir, per tą žaizdelę, liga jau gali patekti į kraują. Tokiu būdu užsikrėčiama piktąja liga (syfillu), stabu (tetanus) ir odos peklos raupais.

Užsikrėtes kokia nors limpamąja liga žmogus susergera ne iškart. Nuo užsikrėtimo iki susirgimui visuomet turi praėti kaikuris laikas. Tasai laikas įvairioms ligoms nevienodas; jis tęsiasi nuo keleto valandų iki kelių dešimčių dienų. Mat tų ligos sėklų, kurios užsikrėčiant patenka į žmogaus kūną dar yra permaža; kad žmogus tuoju susirgtų. Į žmogaus kūną įsiskverbęs jos dauginasi kaip koks

amaras ir kuomet ligos sėklų jau užtekina prisiveisia, tada žmogus susergera.

Limpamomis ligomis sergant — ligų sėklos kenkia ligoniui įvairiais būdais. — Prie vienu ligų bakterijos gadina žmogaus gyvavimui reikalingus organus. Taip prie džiovos paprastai sugenda plaučiai. Kruvinoji, vidurių šiltinė ir cholera gadina žarnas. Kitų ligų sėklos stačiai užnuodija kraują, išleisdamos iš savęs tam tikrus nuodus. Atskirų organų pažeidimų nebūna. Prie tokių ligų galima priskaityti dėmėtą šiltinę. Prie daugelio ligų dar būna ir tokių atsitikimų, kad bakterijos, gadydamos kūno organus, savo nuodais podraug nuodina visą kūną.

Sveikstant iš tos ar kitos ligos, žmogaus kūne ligos sėklos pradeda nykti, mažintis. Pirmiausiai jas naikina žmogaus kraujas ir kitos kūno sultys. Pagalios prie daugelio ligų, tų ligų sėklos įvairiais būdais esti išmetamos laukan. Su mėšlais išsina laukan kruvinosios, choleros ir vidurių šiltinės sėklos. Su šlapumu gali išsidalyti vidurių šiltinės bakterijos. Su vėmalais — choleros. Su seilėmis — padūkimo nuodai. Prie įvairių karštligių nuodai gali išeiti su prakaitu (gal būt prie karų, tymų ir kitų).

Ne visi žmonės vienodai palinkę prie ligų. Aiškiai matome, kad vieni užsikrėčia greit ir lengvai. Kiti gi, nors ir ilgą laiką būna su ligoniais, bet nesusergera. Reikia pasakyti dar tą, kad ne visi užsikrėtusieji susergera. Užsikrėtimų būna kur kas daugiau, negu susirgimų. Daugelis neturi palinkimo prie tos ar kitos ligos. Tatai įvyksta dėlei to, kad savame kūne užmušamos

bės sargų draugija yra Chicagoje, kur prie jos prieguli į 2000 buvusių kariškių. Be to kuopelių yra dar šiuose miestuose: New Jorke, Bostone, Clevelande, Worcester, Hartforde, New Britaine, New Havene, Jersey City, Waterbury, Newark, Philadelphia, Brooklyn, Atholy, Patersone, Blovinfelde, Ansonia, Cambridge, Levistone, Homestead, Baltimore, Bridgeporte, Detroit, Lawrence.

Manoma, kad veikimas eis dar sparčiau, nes yra paskirtu du organizatoriu (seržantas Vaškas ir Milius), kurie turės apvažinėti visas kolonijas ir įsteigti kuopas.

Lietuvių turinčių karininko laipsnį yra nedaugiau. Paminėsiu leitenantus Kybartą, Romaną ir kt., du brolius Graičilūnų, abu lakūnų ir gydytojus Dambauską (sunkiai sužeistas), Biežį, Aleksaitį ir kt.

„Lietuvos liuosybės draugų“ draugija tikisi, kad jeigu bus galima grįžti į Lietuvą su kareiviais, tai amerikiečiai irgi pagelbės Lietuvos nepriklausomybės kovojime.

V. S.

Žinios.

Lietuvoje.

„Kariškių Žodžiui“ būtina reikalinga turėti daugiau žinių iš mūsų kariuomenės gyvenimo.

Todel visi kviečiami rašyti žinių iš savo dalių.

Visos žinios, kurios apibūdina šlokį ar tokį dalių gyvenimą ir nėra paslaptimi, tinka „K. Žodžiui“.

Žinios, rašytos iš vietų, labai įvairina laikraštį ir labiau riša tarp savęs skaitytojus.

Keletas atsitikimų. Pastaruoju laiku laikraščiai pranešė keletą atsitikimų iš mūsų santykių su vokiečiais. Nedarydamas jokių išvadų, aš tik apipiešiu tuos atsitikimus, o tegu patys skaitytojai nusprendžia kiek tai vokiečiai gelbsti mūsų šalies gyvimui.

Kaip ir visur, taip ir pas mus kai kas užsiiminėja „šmulkiu“. Tokius mūsų kariuomenę persekioja, gauda, bet juos užstoja vokiečių kareiviai ir ima į savo globą. Vokiečiai pyksta, kad mūsų šalis neduoda

ilgos sėklos-nuodai. Savo krauje ir kūno syvuos tokie žmonės turi priešnuodus, kurių pagalba ir apsigina nuo užpuolikių bakterijų.

Tieji priešnuodai pas vienus žmones gali įgimti. Ir jie nesuserga ta liga, jeigu jų kūne esti nuo tos ligos priešnuodai. Pas kitus gi žmones priešnuodai įsigyja begyvenant, būtent, persirgus limpančią ligą arba įsiskiepinus. Bet reikia pridurti tą, kad skiepais ir ligų persirgimu kūne išsidirba priešnuodai tik nuo tos ligos, kurią persirgo ir kuri įskiepianta. Tieji priešnuodai neklaido apsiginti kitomis ligomis.

Kad žmones apsaugoti nuo susirgimų ir vartojami skiepai. Šiuo laiku skiepai vartojami tik nuo šių ligų: raupų, vidurių šiltinės, choleros. Taip pat pradedama vartoti nuo stabo ir kruvinosios.

Kita skiepų rūšis vartojama jau sergantiems, kaip vaistai. Taip skiepiama sergančius kriokle, padūkimu, stabu ir kruvinąja.

D-ras A. S-nė.

jiems saivališkai elgtis. Ir kai kur bando keršyti. Taip, pavyzdžiui, Štaliuose jie, tarytum plėšikai užpuolė naktį mūsų naujokus. Žinoma, lengvai juos nugalėjo, nes lengva kovoti su tokiu, kuris rankoje ginklo neturi. Užpulti senieji kareiviai atsigynė ir gerokai apkūlė vokiečius. Susirėmime žuvo septyni lietuviai ir du mirė nuo žaizdų. Vokiečių žuvę kur kas daugiau.

Antras atsitikimas Veliuonoje. Ten mūsų kareiviai areštavo plėšikus ir varė juos į Kauną. Vokiečiai pasikvietę pagalbos iš Kauno ir Jurbarko norėjo plėšikus paliuosuoti. Susirėmimu pasinaudojus, keletas plėšikų pabėgo. Ant rytojaus keršinantieji vokiečiai apšaudė mūsų garlaivį ir sužeidė nieko nekaltas moteris.

Birželio 21 d. vokiečiai suėmė Gelgaudiškio valsčiaus viršaitį. Šakių miesto Kamendantas su kareiviais pareikalavo jį paleisti. Vokiečiai pasižadėjo, bet neišpildė. Be to provokuodami dviem dienom praėjus įtaisė Šakiuose mūšį. Areštavo Šakių Kamendantą. Kareiviai vengdami stambesnio susirėmimo, nakties laiku pasitraukė. Bet vis tik yra iš abiejų pusių sužeistu.

Kiek pirmiau panašus atsitikimas įvyko ir Jurbarko. Ten suėmė du valsčiaus Tarybos nariu dėl šios priežasties. Buves vokiečių su lietuviais susirėmimas. Į vokiečius šaudė ne tik kareiviai, bet ir šiaip žmonės. Vokiečiai klausinėjo viršaičio, ką gyventojų turi ginklų. Viršaitis atsakė: Dabar karo metas, ir mes visi esame kareiviai ir turime ginklų. Už tai ir suėmė.

Karininkas V.

Lietuvių ir vokiečių susirėmimas Šakiuose.

23-VI Šakiuose įvyko pasibjaurėtinas atsitikimas, kurį iššaukė vokiečių provokatoriški elgiais.

Jau keletą dienų prieš tai mūsų garnizono kareiviai baisiai buvo jerzti vokiečių mūsų žmonių suėmimais. Šiomis dienomis buvo dar suimtas Gelgaudiškio viršaitis. Mūsų kareiviai laukė bevežant viršaitį, kad išreikalavus paleisti jį.

Tik vokiečiai kitaip sugalvojo, kad iššaukus sumišimą ir gaut prisiplėšt.

Birželio 23 d. prieš pavakarę plentų atvažiavo vokiečių automobilis, pritaistas kaliniams vežti. Stovintis sargyboj rinkoje kareivis šaukė sustot. (Buvo šaukiama lietuviškai ir vokiškai). O kuomet važiavusieji automobilyje nepaklausė, tada jis iššovė į viršų 3 sykius. Tuomet automobilis sustojo. Į čia atėjo kamendantas, ir vokiečiai iš jo reikalavo išduot šovusį kareivį. Komendantas, žinia atsisakė tai padaryti. Tada vokiečiai suėmė mūsų kamendantą.

Išgirdę tokį gandą kareiviai subruzdavo, stvėrė ginklus ir bėgo už miesto prie kelių, kur turėjo gaut Kamendantą.

4 vokiečių žandarai jojo Šakių dvaro link. Prisiartinus jiems prie būrelio mūsų kareivių, viens iš mūsų priėjo prie vokiečių ir pradėjo tartis. Jam bekalbant vokiečiai vis grūmojo bomba. Paskiaus viens vokiečys nušoko nuo arklio ir stvėrė šautuvo. Tuomet mūsų šaukė suriko urą ir paleido žaizdą į vokiečius. Vokiečiai pasileido bėgti. Viena iš jų liko sunkiai sužeistas, o kito arklys užmuštas. Mieste gania sunkiai buvo sužeistas mūsų kareivis, kurs neturėjo prie savęs jokio ginklo.

Iš apylinkių susibėgo greitai ginkluoti vokiečiai ir pareiškė, kad jeigu dar mūsų šaukė, tat jie sušaudys Apskr. Komiteto pirmininką ir Kamendantą, o miestą uždegs. Mūsų šaukė nenorėdami įvykinti didesnių skerdynių, nusileido ir prašiskirstė.

Visą naktį buvo neramus stovis. Anksti rytą manevravo ant miesto vokiečių orlaivys ir šaudė iš

kulkosvaizdžio. O vokiečiai, sukėlė suirutę, išplėšė mūsų kareivių turtą, paėmė arklius ir rūbus ir suėmimo komiteto išvežė javus bei kitus produktus ir pardavinėjo žydams.

Be to pas kasininką suėmimo komiteto kelis kart darė krata ir ieškojo pinigų.

Prasidėjus sumišimui vokiečiai nuginklavo mūsų miliciją ir dargi kalėjimo sargus. Tą pajutę kaliniai ėmė griaut pečius ir laužti duris bei langus. Bet pora šūvių vokiečių kareivio jie liko numalšyti. Vienas iš kalinių buvo sunkiai sužeistas.

Ž.ė.

Varėna. Nors miestelis sugriautas ir mažai gyventojų, bet mūsų milicija vis tik veikia. Keturi varstai nuo miestelio yra stotis, o prie jos lietuvių komendantūra. Čia stovi ir vienas lenkų eskadronas (150 kareivių), kamendantas, lauko žandarmerija ir jų slaptoji policija. Paprasti kasdieni apsireiškimai. Mūsų kamendantui išlipdžius savo, arba valdžios įsakymus, lenkai paprastai juos nuplėšia arba užlipdo savais. Anot lenkų, Trakų apskričio komisaro įsakymo, kiekvienas lietuvių, vokiečių ar bolševikų kareivis perėjęs demarkacijinę liniją (į rytų frontą), turi būti nuginkluotas ir užregistruotas pas juos. Jei to neatliks, būna suimtas ir net išsiųstas į Krokuvą. Lenkų kareiviai, bei karininkai viešai ir begėdiškai agituoja prieš lietuvių valdžią ir juodina ją akyse mūsų liaudies ir kareivių. Žmonės vis tik dažniausia kreipiasi į Lietuvių valdžią įvairiais reikalais. Visus daiktus, kuriuos mūsų kariuomenė suėmė nuo bolševikų, kaip pav. ligoninių ir t. t. lenkai, neatsižūrindami į pastatytą mūsų sargybą—nuvaro ir pastato savo, tokiu būdu jie suėmė visa kas jiems reikalinga. Lietuviams griežtai pasipriešinus jie norėjo areštuoti lietuvių kamendantą. Jo griežtumas ir smarkumas jį išgelbėjo. Lenkų žvalgai po 2—3 jodinėjo Pivašiūnų, Butrimonių parapijinėse apylinkėse liepdami žmonėms reikalingą jiems skaičių vežimų šieno pristatyti į Varėnos stotį, kas dien 15—20. (L. S. B.)

Merkinė. 25 varstai nuo Varėnos yra vokiečių kariuomenės. Buvo liet. valdžia, bet vokiečiai suėmė ir išvarė 5 varstai į Masališkes. Vokiečiai stato saugybos užtvartas iki Perlojaus kaimo. Lenkai ten nesirodo, nes jų santykiai su vokiečiais labai aštrūs. Lenkai slapta ir viešai renka parašus nuo vietinių gyventojų versdami juos nenoromis pripažinti lenkų valdžią ir pasirašyti. Pav. Jokėnų kaimas visas buvo priverstas, Valkininkų parapija visa. Lenkai su lietuvių valdžia visai nesiskaito ir net žada visų komitetų narius, komendantūras, savivaldybių ir tt. „nubizūnuoti“. Lenkai nuolat kalbina mūsų kareivius perbėgti į jų pusę. Lenkų žvalgai jodinėjo net po patį Alytų, klausinėdami tos apylinkės gyventojų apie vokiečių ir lietuvių kariuomenės stovį. Neatsižvelgiant į visas pastangas mūsų valdžios to nedaleisti jie apžiūrinėjo laukus, numatydami geras pozicijas.

Savo srityje duoda įvairius liūdymus žmonėms važiuoti net į Suvalkiją. (L. S. B.)

Vokiečiai turi iš Lietuvos tuojau išeiti. Kadangi pastaruoju laiku vokiečiai elgiasi su visumu neleistiškai, viską grobia, plėšia, dargi stengiasi prieti prie susirėmimų su mūsų kariuomene, tai mūsų vyriausybė griežtai pareikalavo, kad visa vokiečių kariuomenė būtų tuojau iš Lietuvos atimta. Girdėjome, kad jau ir laikas paskirtas, taigi netolimoje ateityje pasiliuosuosime nuo įkyrėjusių „gynėjų“.

Matomai sąsąlyje su tuomi, šiomis dienomis vokiečiai perduoda mūsų Susisiekimo Ministerijai visus geležinkelius. Pirmiausia perduodama Panevėžio—Radviliškio ir Radviliškio—Kaišėdorių geležkelių šakas.

Šie geležinkeliai turi būti perduoti iki liepos 7 dienos. O iki liepos 15 d. bus perduoti visi geležinkeliai nuo Kaišėdorių iki buvusios vokiečių sienos.

Taip pat šiomis dienomis vokiečiai perduoda visus iki šiol jų rankose buvusius telefonus ir telegrafus.

Mūsų pabėgėliai. Be lietuvių Lietuvoje gyvena įvairių kitų tautų. Bet dauguma jų supranta, kad jie turi palaikyti reikalus tos šalies, kurioje gyvena ir kurioje minta. Atsiranda ir tokių ponučių, kuriems Lietuva yra suvisu svetimas kraštas, nors jie čia nuo amžių gyvena. Tasai ypač pažymėtina mūsų krašte gyvenančiuose lenkuose, kurie, tiesą sakant, yra nei lenkai, nei lenkų kilmės, o mūsų išsigimėliai, sulenkėję nususe bajorėliai. Nemaža jų pabėgo iš Lietuvos į jstojo į lenkų kariuomenę. Paskui jie atsidangino! mūsų šalį ir užėmė mūsų žemių plotus ir Vilniaus sostinę.

Rasi ir rusų, kurie gimę Lietuvoje, tarnauja rusų kariuomenėje, arba tarybų įstaigose; užtiksi tokių ir žydų.

Dabar Ministerių Kabinetas svarsto įstatymą apie tuos, kurie tarnauja svetimų valstybių kariuomenėse bei įvairiose įstaigose ir tuomi veikia Lietuvos nenaudai. Visi tokie asmenys bus baudžiami kalėjimu, o jų turtas konfiskuojamas. Pirmiausia tasai įstatymas bus taikomas į tuos, kurie tarnauja su Lietuva kariaujančiose valstybėse.

Sekmadienį Liepos 6 d. Panemunėje Artilerijos pulkas savo sodne rengia Didžiausią Gegužinę su koncertu ir vaidinimu, steigiamojo kareivių klūbo naudai.

Dalyvauja p. p. Vaičkienė, P. Oleka, J. T. Kelpša ir Vaičkaus trupa. Gros du karo orkestru.

Garlaiviai nuo miesto prieplaukos į Panemunę vaikščios kas dvi valandi, nuo pirmos valandos po piet.

Prašome syečių atsilankyti kuoskaitlingiausia.

Mažoji Lietuva.

Santarvė galutinai paskelbė, kad Rytų Prūsai su Klaipėda atskiriami nuo Vokietijos. Dėliai to kilę didis džiaugsmas Prūsų lietuviuose. Džiaugiasi net ir tie, kurie neperdaug norėjo to atskyrimo. Lietuviai kalba išeinantieji laikraščiai („Tilžės keleivis“, „Prūsų Lietuvių Balsas“ ir kiti) deda šiuo klausimu prielankių straipsnių. Vokiečiai vis dar spyriuojasi, bet dauguma jų irgi pradeda apsiprasti su nauja padėtimi.

Persekioja lietuvius. Vokiečiai, pamatę, kad dalis Mažosios (arba Prūsų) Lietuvos galutinai išsmunka jiems iš rankų, ėmėsi ten lietuvius persekioti. Tuo būdu nori pamėginti, kad gal nors kas pasiseks išgelbėti ir sau pasilikti. Mano, kad bent dalis Prūsų lietuvių atsisakys prie Didžiosios Lietuvos dėtis ir pasiliks prie Vokietijos. Tečiau lietuviai gerai nujaučia, kad jau atėjo valanda, kada galės susijungti su savo motina, Didžiąja Lietuva ir iš vieno su visais savo broliais gyventi. Be to jie žino, kad dabar vokiečiams bus didis vargas gyventi. Juk jie turės ilgus metus nešti pralaimėto karo našta, turės mokėti sunkius karo nuostolių atlyginimus. Tai kam lietuviams dėtis prie tos naštos, nuo kurios gali ir atsisakyti!

Persekioja gi vokiečiai lietuvius visokiu visokiausiais būdais: suima susipratusius lietuvius, daro pas juos krata, neleidžia jiems po savo valstybę važinėti, neišleidžia užsienin ir tt. Bet tie persekiojimai tik dar labiau stiprina lietuvių dvasią ir pasiryžimą žūt būt prisidėti prie Didžiosios Lietuvos. Antai pirmiau kiek lietuvių laikraštis „Prūsų lietuvių Balsas“ turėjo apie keletą šimtų skaitytojų, dabar gi jų skaičius pasokėjo iki 2000.

Arba, padėkime, vokiečių žandarai ir kiti valdininkai važinėja po sodžius ir didžiausia prievarta verčia lietuvius rašyti, kad jie nori pasilikti prie Vokietijos. Tie gi nežiūrint jokių grąsinimų atsisako.

Tai taip ir eina Mažosios Lietuvos lietuvių kova dėl jų pačių ir mūsų laimės.

Užsienyje.

Igauniai ir latviai. Laikraščiai praneša, kad igaučių ir latvių kariuomenė smarkiai muša vokiečius ir baronų kariuomenes. Buvo pradėtos derybos sustabdyti ginklus, bet jos nepasisekė. Igauniai puolė visu smarkumu ir jau jų pozicijos siekia 15 kilometrų į rytus nuo Rygos. Pačiam miestui irgi gresia pavojus.

Čia norime bent kiek tikriau nupiešti susidėjusią padėtį. Kaip žinome, dabar latvių valdžią sudarė pastorius Needra. Jis yra vokiečys ir vokiečius palaiko. Latviai nori savos vyriausybės ir todėl sukilę kovoja su vokiečių valdžia. Jiems tame pagelbsti igaučiai. Gi taip vadinamoji Latvių, ištikrųjų gi vokiečių, valdžia prasimanydama skelbia, būk tai karas tarp Latvijos ir Igaunijos. Bet dalyką žinantieji tikrai supranta visą padėtį ir pilnai pritaria latvių liaudies stengimuisi nugalėti įkyrėjusius vokiečius ir nusikratyti ponų baronų globos.

Kadangi iš vokiečių pareikalauta, kad jie išeitų iš Latvijos, ir vokiečių kariuomenė tikrai gabenasi į savo tėvynę, tai latviai ir igaučiai turi mažesnį priešininkų skaičių ir dar pasekmingiau kovoja su savo prispaudikais.

Atsiųstos redakcijai knygos:

Vekselių įstatai. Versta iš rusų kalbos. Teisingumo ministerijos Antrojo Departamento leidinys. Kaunas 1919.

Suvalkių žinios. Visuomenės ir politikos savaitraštis N 1. Suvalkai 1919 m. Birželio 26 d.

Pėstininkų kova lauke. Versta iš prancūzų kalbos. Krašto apsaugos Ministerijos Literatūros Skyriaus leidinys Kaune 1919 m.

Kareivi, žiūrėk savo sveikatos. Plakatas kr. Aps. Min. Lit. Skyr. leidinys. Kaunas 1919 m.

Lietuvių darbininkų kalendorius 1917 m. „Darbininko“ spauda 242 w. Broadway So. Boston, Mass. Kaina 25 centai.

Lietuvių darbininkų kalendorius 1918 m. Išleido Lietuvių darbininkų Sąjunga. So. Boston, Mass.

Lietuvių darbininkų kalendorius 1919 m. Išleido Lietuvių darbininkų Sąjunga. So. Boston, Mass.

Sidelights on Lithuania. Published by The Lithuanian Information Bureau. Washington, D. C.

Lithuania. Facts Supporting Herclaim for Reestablishment as an Independent Nation. Published by The Lithuanian National Council. Washington, D. C.

Redakcijos atsakai.

Kariui Bakščiui. Iš „Lietuvos“ redakcijos gavome eiles „Pirmyn“. Spausdinsime.

Kunigui Bumšai: Prašome prisiųsti paimtą rankraštį, kurį žadėjote greit gražinti.

Gyvulių gydytojui Jašinskui: Spausdinsime. Atlyginimą galite gauti.

Kareiviui G. Straipsnius gavome. Spausdinsime. Prašome mūsų neužmiršti.

Kareiv. P-čiui. Kad kai kurie laikraščiai ir mūsų visuomenės grupės kartais leidžia tikrai neteisingų žinių, tai yra tiesa. Bet paliksime jų atsakomybei jų tuščius įsitikinimus, būk mūsų kariuomenę sutvėrė ne kas kitas, kaip vadinamoji ateitininkų organizacija. Būtų bergždžias darbas nurodinėti jų įsišokimus ir neteisybes, visviena neįtikinsi žmogaus, kurs sąmoningai sako netiesą. O antra—nenorime vesti jokios polemikos, ypač su tais, kurie rašo nežinodami ką rašo. Todėl jūsų straipsnio nespausdinsime.

Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus išleisti arba leidžiami leidiniai. Išleista:

1. Laikinasis Rikiuotės Statutas.
2. Laikinasis lauko tarnybos statutas.
3. Laikinasis garnizono (įgulos) statutas.
4. Pėstininkų rikiuotės kamandos ir terminal. 1-a laida. (Išleista Vilniuje).
5. Pėstininkų rikiuotės kamandos ir terminalai. 2-ra laida.
6. Laikinasis drausmės (disciplinos) statutas.
7. Laikinasis kariškių santykių ir pareigų statutas.
8. Vokiečių 98 m. šautuvas.
9. Įgulos statuto priedėlis.
10. Kariškas žodynėlis. Lietuviškai-rusiškas ir rusiškai-lietuviškas.
11. Kareivio užrašų knygelė.
12. Lauko knygutė.
13. Pėstininkų kova lauke (iš prancūzų kalbos).

Šapirografu išspausdinti:

14. Kamandos šaudyti iš kulkosvydžio.
 15. Veikimas prie patrankų.
 16. Patrankos terminalai.
 17. Šautuvo terminalai.
 18. Šautuvo ir kulkosvydžio terminalai.
 19. Spynos dalių veikimas (šautuvo).
 20. Šautuvo prižiūrėjimas ir jo laikymas.
 21. Kulkosvydininkų tarnyba.
 22. Vokiečių 98 m. šautuvas.
 23. Raitelių rikiuotės kamandos.
 24. Kariškas žodynėlis. Lietuviškai-rusiškas ir rusiškai-lietuviškas.
 25. Nurodymai pėstininkų būrio vadui (iš prancūzų kalbos).
 26. Pėstininkų rikiuotės kamandos.
- Visi šie leidiniai išleisti 1919 m. Kaune, išskiriant leidinio, pažymėto Nr. 4.

Rengiama spaudon:

27. Maksimo kulkosvydis.
28. Dovanėlė kareiviams.
29. Rusų patranka.
30. Instrukcija karo automobilio šoferams.